

1. Долучення до матеріалів справи компакт-диску із відеозаписом з нагрудної камери працівника поліції, на якому всупереч вимогам вищезазначеної Інструкції, міститься не безперервний запис обставин вчиненого правопорушення, а лише окремих його фрагментів. Такий вибірковий, неповний відеозапис часто розглядається місцевими та апеляційними судами як неналежний доказ.

2. Засобами відеозапису не зафіксовано важливих обставин події правопорушення (підтвердження факту керування транспортним засобом), процедури його документування чи розгляду (роз'яснення прав, присутність свідків під час огляду на стан сп'яніння тощо).

3. Наявні розбіжності між часом (датою), що зафіксований на відеозаписі та тим, що зазначений в інших матеріалах провадження (протокол про адміністративне правопорушення, рапорт тощо).

4. Усунення другого та третього різновиду порушень лежить в площині проведення додаткового навчання співробітників профільних служб, водночас вирішення першого блоку проблемних питань вимагає одночасного корегування Інструкції із застосування органами та підрозділами поліції технічних приладів і технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, засобів фото- і кінозйомки, відеозапису, затвердженої Наказом МВС України від 18 грудня 2018 року № 1026, розділ II якої має бути доповнений пунктом 11 такого змісту: «Для використання в доказуванні у справах про адміністративні правопорушення чи кримінальному провадженні підлягає видачі відеозапис, що безперервно відображає обставини правопорушення та заходи щодо його документування».

Ващенко Віта Олександрівна,

професор кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ЗАПРОВАДЖЕННЯ ІНСТИТУТУ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОСТУПКУ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ

Кримінальний процесуальний кодекс України (далі – КПК), прийнятий 13 квітня 2012 р., запровадив поняття кримінальних правопорушень та поділив їх на злочини і кримінальні проступки. Відповідно до ст. 215 КПК досудове розслідування злочинів здійснюється у формі досудового слідства, а кримінальних проступків – у формі дізнання в порядку, передбаченому цим Кодексом [1]. У той же час, Кримінальний кодекс України (далі – КК)

містить тільки поняття злочину (ч. 1 ст. 11) [2]. Лише в окремих статтях вживаються терміни «кримінальне правопорушення» (ч. 2 ст. 374, ч. 1 ст. 426 КК) та «правопорушення» (примітка до ст. 369-3 КК). Тому вже сім років існує потреба узгодження положень кримінального та кримінального процесуального законодавства.

Для вирішення цієї проблеми прийнято Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень» [3], який має набрати чинності з 1 січня 2020 р. Законом, зокрема, визначено поняття кримінального правопорушення, кримінального проступку, передбачено класифікацію кримінальних правопорушень.

Так, у ч. 1 ст. 11 КК має бути закріплено, що кримінальним правопорушенням є передбачене цим Кодексом суспільно небезпечне винне діяння (дія або бездіяльність), вчинене суб'єктом кримінального правопорушення.

Кримінальні правопорушення поділяються на кримінальні проступки і злочини (ч. 1 ст. 12 КК).

У свою чергу, кримінальним проступком має стати передбачене цим Кодексом діяння (дія чи бездіяльність), за вчинення якого передбачене основне покарання у виді штрафу в розмірі не більше трьох тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або інше покарання, не пов'язане з позбавленням волі (ч. 2 ст. 12 КК).

Передбачається, що злочини будуть поділятися на нетяжкі, тяжкі та особливо тяжкі (ч.ч. 4-6 ст. 12 КК). Нетяжким злочином має стати передбачене цим Кодексом діяння (дія чи бездіяльність), за вчинення якого передбачене основне покарання у виді штрафу в розмірі не більше десяти тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або позбавлення волі на строк не більше п'яти років. Тяжким злочином – діяння, за вчинення якого передбачене основне покарання у виді штрафу в розмірі не більше двадцяти п'яти тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або позбавлення волі на строк не більше десяти років. Особливо тяжким злочином – діяння, за вчинення якого передбачене основне покарання у виді штрафу в розмірі понад двадцять п'ять тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, позбавлення волі на строк понад десять років або довічного позбавлення волі.

Отже, класифікація кримінальних правопорушень законодавцем здійснена залежно від виду та розміру покарань, що передбачені за їх вчинення. Разом з тим, поза увагою залишилися інші суттєві ознаки злочинів та кримінальних проступків.

Крім того, відповідно до ч. 1 ст. 3 КК законодавство України про кримінальну відповідальність становить Кримінальний кодекс України, який ґрунтується на Конституції України та

загально визнаних принципах і нормах міжнародного права. Ч. 2 ст. 1 КПК закріпила, що кримінальне процесуальне законодавство України складається з відповідних положень Конституції України, міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, цього Кодексу та інших законів України.

В той же час, Конституція України містить низку суттєвих положень, які стосуються злочинів, а терміни «кримінальне правопорушення» та «кримінальний проступок» не вживаються в Основному Законі [4]. Наприклад, відповідно до ст. 62 особа вважається невинуватою у вчиненні злочину і не може бути піддана кримінальному покаранню, доки її вину не буде доведено в законному порядку і встановлено обвинувальним вироком суду. Ніхто не зобов'язаний доводити свою невинуватість у вчиненні злочину. Виключно законами України визначаються засади цивільно-правової відповідальності; діяння, які є злочинами, адміністративними або дисциплінарними правопорушеннями, та відповідальність за них (п. 22 ст. 92).

Таким чином, з прийняттям Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень» та набранням ним чинності з'являться деякі колізії у кримінальному та кримінальному процесуальному законодавстві, пов'язані з невідповідністю окремих термінів нормам Конституції України. Тому важливим залишається питання внесення змін до Основного Закону, що стосуються заміни понять злочину на кримінальне правопорушення. Такі зміни є необхідними для встановлення відповідності термінологічного апарату законодавчих актів положенням Конституції України.

Список використаних джерел

1. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13 квіт. 2012 р. № 4651-VI. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.
2. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05 квіт. 2001 р. № 2341-III. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.
3. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень : Закон України від 22 лист. 2018 р. № 2617-VIII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2617-19>.
4. Конституція України : Закон України від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.